

Asia: VN/23554/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi liiketoimintakiellosta annetun lain ja kaupparekisterilain 20 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Tullin lausuntoa luonnokseen hallituksen esitykseksi liiketoimintakiellosta annetun lain ja kaupparekisterilain 20 §:n muuttamisesta.

Tulli kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asiassa.

Hallituksen esityksen luonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi liiketoimintakiellosta annettua lakia siten, että liiketoimintakieltoa määrättäessä voitaisiin kokonaisarviointissa huomioon ottaa myös Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa henkilölle määrätty kielto harjoittaa liiketoimintaa tai osallistua liiketoimintaan samoin kuin henkilön syylistyminen liiketoiminnassa edellä tarkoitettussa valtiossa rikolliseen menettelyyn.

Lisäksi säädettäisiin liiketoimintakieltoa koskevasta tietojenvaihdosta. Esitys liittyy direktiivillä (EU) 2019/1151 muutetun yhtiöoikeusdirektiivin (EU) 2017/1132 täytäntöönpanoon.

Direktiivillä (EU) 2019/1151 muutetun yhtiöoikeusdirektiivin 13 i artiklan mukaan jäsenvaltioilla on oltava liiketoimintakieltoon määräämiseksi säännöt, joiden tulee sisältää mahdollisuus ottaa huomioon toisissa jäsenvaltioissa määrätty kielto tai kiellon määräämisen kannalta merkityksellinen tieto. Lisäksi artiklassa on säännökset liiketoimintakielloja koskevasta tietojenvaihdosta jäsenvaltioiden välillä sekä henkilötietojen käsitlemisestä.

Liiketoimintakiellosta annetun lain säännöskohtaisissa perusteissa (esitysluonnoksen s. 20) esitetään, että lain 3 pykälään lisätään uusi 4 momentti, jonka mukaan henkilön toimintaa 1 momentin nojalla kokonaisuutena arvioitaessa voitaisiin ottaa huomioon myös Euroopan

talousalueeseen kuuluvassa valtiossa henkilölle määrätty kielto harjoittaa liiketoimintaa tai osallistua liiketoimintaan, jos kiellon perusteena on saman momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua vastaava laiminlyönti tai rikollinen menettely samoin kuin henkilön syyllistyminen saman momentin 2 kohdassa tarkoitettua vastaavaan rikolliseen menettelyyn.

Toisessa Euroopan talousalueen valtiossa määrätyn liiketoimintakiellon huomioiminen määrättäessä kansallista liiketoimintakieltoa voi olla perusteltua, koska henkilölle jo lainvoimaisesti vahvistettu kielto toisessa valtiossa osoittaa piittaamattomuutta liiketoiminnan harjoittamiseen liittyvistä lakisääteisistä velvoitteista. Näin ollen se, että Suomessa kansallisesti harkitaan liiketoimintakiellon määräämistä samalle henkilölle, osoittaa jatkumoa piittaamattomaan toiminnan harjoittamiseen. Siten jo toisessa valtiossa annetulla liiketoimintakiellolla tulee olla painoarvoa arvioitaessa kansallisen liiketoimintakiellon määräämistä ja sen kestoa sekä kokonaisarviointia. Esitetty säännöskohta on perusteltu ja hyvin laadittu.

Hallituksen esityksen luonnoksen mukaisen liiketoimintakiellosta annetun lain 19 a §:n tarkoittamissa tilanteissa tutkinnan liiketoimintakielloon määräämisen edellytyksistä tekee esitutkintaviranomainen, pääsääntöisesti poliisi tai tulliviranomainen. Tällaisella viranomaisella on oikeus esittää Oikeusrekisterikeskukselle pyyntö sen selvittämiseksi, onko tutkinnan kohteen olevalle henkilölle määrätty toisessa jäsenvaltiossa kielto harjoittaa liiketoimintaa tai osallistua liiketoimintaan. Sama oikeus on liiketoimintakielloon määräämistä koskevaa asiaa käsittelevällä syyttäjällä sekä tuomioistuimella. Saatuaan toisesta jäsenvaltiosta pyydyt tiedot, Oikeusrekisterikeskus toimittaisi ne pyynnön tehneelle viranomaiselle. Näihin tietoihin sovellettaisiin 2 momentin maksuttomuutta (esitysluonnoksen s. 24).

Ehdotettu menettely vaikuttaa tarkoituksenmukaisimmalta, koska Oikeusrekisterikeskus on liiketoimintakiellojen rekisterinpitäjä. Pohdittavaksi nousee tilanne, jossa olisi tarpeen saada tarkempia tietoja toisessa ETA-valtiossa määrätyn liiketoimintakiellon perusteena olevista rikoksista, niiden vakavuudesta ja mahdollisesta samankaltaisuudesta Suomessa harkittavana olevan liiketoimintakiellon ”perusterikoksista”. Kysymys on siitä, onko toimivaltaisten viranomaisten mahdollista saada ne Oikeusrekisterikeskuksen kautta vai tuleeko esitutkintaviranomaisen pyytää kyseessä olevia tietoja oikeusapumenettelyä käyttäen. Kyse on lähinnä siitä, mitkä ovat Oikeusrekisterikeskuksen toimivaltuudet pyytää ja saada yksityiskohtaisempia tietoja toisesta valtiosta tietoja, jotka eivät ole suoraan Oikeusrekisterikeskuksen liiketoimintakieltorekisterissä tai muissa sen järjestelmissä. Sama kysymyksenasettelu nousee esille myös tilanteissa, joissa toinen ETA-valtio haluaa tarkempia tietoja Suomessa määrätyn liiketoimintakiellon perusteista ja rikoksista.

Anttila lisäki
Tulli.fi